

LBRIS

We know
books

Andrei Pandele

din
„Epoca de Aur”

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2024

Cu Andrei Pandele prin București

Irina Hasnaș Hubbard
muzeograf MOCR, DAAD, Fulbright

Pot descrie fotografiile lui Andrei Pandele ținând ochii închiși. Când nu mai sunt gravate pe retină, ele continuă să persiste în memorie, datorită impresiei afective grave pe care o transmit și a compoziției grafice desăvârșite. Din perspectiva mea de plastician și om de muzeu, lucrările sale au valoare patrimonială prin cele două mari calități:

1. calitate artistică – sunt *pictures* în sensul unei reprezentări grafice care mă duce cu gândul la pictură, gravură sau desen, la lucrări realizate nemijlocit de mână de artist și

2. calitate documentară – sunt surse istorice nescrise care atestă aspecte din viața socială, economică, politică, privată și profesională din anii ceaușiști în capitala țării.

Andrei Pandele a realizat în anii '70-'80 fotografii artistice pe care azi le avem ca mărturii istorice. Că a fost sau n-a fost rău, că ne amintim sau am uitat, Epoca de Aur e redată în fotografii fără vreo ipoteză și fără demonstrații. Autorul doar fotografia ce era în jurul lui.

A fotografiat mai multe locuri în oraș, în mai multe anotimpuri, cu ocazii banale sau tensionate, peisaje cu orizonturi largi sau scene de gen, domestice.

Azi are mai multe categorii de privitori. Unii re trăiesc momente și senzații. Alții privesc distanțat, ca printr-o vitrină, la obiectele și personajele dintr-o lume trecută. Noi, cei care am trăit epoca, căutăm ce a rămas azi din Bucureștiul de altădată, stârniți de câte o fotografie să ne depănăm propria poveste. Pe altele le ocolim, ca pe o întâlnire care nu ne face plăcere.

Însă tot noi, adulții, profesori sau familia, suntem cei care însoțim tinerii în întâlnirea cu fotografiile lui Andrei Pandele, descifrând împreună întâmplări greu de înțeles azi, decodificând gesturi, reconstituind topografii. Cele două generații parcurg imaginile expuse și descoperă absurdul, (supra)realismul sau umorul unor situații de viață.

Cu siguranță, vizitatorii vor lua cu ei câteva fotografii, imprimate în memorie sau în inimă.

Să ne regăsim sănătoși, creatori și binedispuși

Câteva cuvinte.

Amintirile se estompează, aroma și intensitățile lor pălesc; dar nu se uită cu totul, au devenit parte din celulele noastre. Răsfoind această carte, re trăim comunismul nostru prin gusturi, mirosuri, senzații.

Păstrate în secret, fotografiile acestea surprind: ochi, priviri goale, mase de oameni cu gesturi, poziții nefirești, veșminte, stângăcii și situații care sunt de atunci, nu doar temporal, cât categorial. Imaginile sunt curățate de balastul sentimentalismului, de neghina care, de regulă, contribuie la drojdia uitării. Toate conțin în ele microbii acelei lumi brutale, inoculați în oameni, căci fără oameni nici lumea aceea nu ar fi fost cu putință.

Dacă nu erau separați, copiii nu le era frig sub comunism. Aveau căldura și afecțiunea asigurate de părinți. Totuși, gerul făcea, uneori, ca degetele să li se lipească de clanțele oțelite, care frigeau!

Era un timp căruia îi lipsea firescul. Atunci, totul era contrafăcut, fleșcăit, ricsat, condiționat de dualitate, ambiguu, ridicol, înghesuit, forțat, amânat... Căci nu rateul era grav, ci că orice era amânat pentru altă dată, altcândva. Astfel, intensitatea brutalității și a vulgarității sporea progresiv, din primele clipe ale aurorei până la chindia cernită a nesimțirii. Ne-simțirii, devenite endemice.

Trăiai continuu ca sub narcoză, anesteziat, în așteptarea unei intervenții chirurgicale amânate. Te perpeleai fără soluții, dar mereu alții decideau pentru tine. Altul era ceva impersonal, dar neabătut prezent. Aici.

Până și somnul tău în comunism era fals. Căci uitai de nebunia zilei, te prefăceai că trăiești, că ești. Dar nu era deloc un ieri, cum și mâinele devenea funest. Iar viitorul se dorea, pururea, luminos.

Vladimir Bulat, istoric și critic de artă

Principalele Realizări

ale Partidului Comunist,
condus inept de Nicolae Ceaușescu:

1. Cât mai mulți copii patriei – decreștii. Întreruperea sarcinii a fost considerată ca act criminal din 1966.

2. Șoimii Patriei, structură politică pentru copii în vârstă de 4-7 ani, înființată din 1976!

3. Industrializare forțată, energofagă, alegând des tehnologii fără viitor.

4. Politica economică ineptă a dus România la încetare de plăți din 1979, în faliment internațional.

5. Interzicând importuri de completare, au distrus și industriile competitive/extracție petrol etc.

6. Cauzată de conducerea incompetentă a țării, datoria externă a fost plătită pe spinarea populației.

7. Exportul forțat, deseori în pierdere, a generat o penurie totală de produse în țară.

8. Distrugerea centrelor istorice, 6 km² demolați numai în București.

9. Casa Poporului, o gaură neagră în economia țării, pentru care fiecare familie plătea cca 2.000 lei/an.

10. În 1989, s-au declarat ilegale temperaturi peste 16° C în clădirile publice.

Principalele calități ale Tovarășului: avea o memorie foarte bună și o ambiție fără margini. Incompetent în orice domeniu, se credea

atotștiutor. Și nu suporta să fie contrazis; trebuia să aibă mereu ultimul cuvânt. Era patologic de zgârcit, spunea fratele lui. Prim-secretarii de județ îi ziceau Tov. Priceputu'. Știți doar: Nicolae (N.) Priceputu'...

Frică și Opresiune. Trăiam în frig, cu lipșuri din copilărie. Cu spectrul foamei, erau cozi peste tot. Oamenii erau umiliți. Totuși, unii repurtau „victorii” nesperate.

Sistematizare după model nord-coreean, cu distrugerea Patrimoniului construit. Șantiere faraonice, cu demolarea Centrului istoric. Așa-zisele economii erau mai degrabă risipă. Foloseam tehnologii neperformante, păguboase. Ambalajele erau antebelice. Sportul era folosit ca circ și propagandă.

Cultul personalității promova aberația ca normalitate, de un comic involuntar: „Spre comunism, în zbor.”

Toți se mutau, care încotro. Angajații la Stat stăteau. Transportul în comun/ism și autoturismul D'acia.

Trăiam într-o țară fără servicii și fără protecție socială!

Din folclorul epocii, pe această temă:

În România nu se mai fabrică paturi, nu mai avem nevoie. Dușmanul de clasă nu

doarme, Partidul veghează. Iar clasa muncitoare lucrează în 3 schimburi.

- Ce faci, bătrâne, cum îți mai merge? - Ce să fac, încerc să supraviețuiesc. - O să regreti amarnic...

Pesimistul spune: E rău, e foarte rău! Mai rău ca acum nu se poate! Optimistul: Ba se poate. Ba se poate.

Optimistul spune: O să ajungem cu toții să cerșim. Pesimistul spune: De la cine?

Cine-i mic și dă din mână și are 4 la Română? Cine-i la Academie și are 1 la Chimie? Cine'n țară este mare și are 4 la purtare? Pe toți 3 dacă-i ghicești, 20 de ani primești!

Leana îi spune într-o zi lui Nicu: - Auzi, Nicule. Ce-ar fi să mă pui și pe mine prim-ministru, ca pe Dăscălescu? - Ești nebună, Leano! Unde văzuși tu țară cu doi prim-miniștri? - Păi cum nu!? În Franța: Jac și Rac.

După întâlnirea cu Prunariu, primul român în Cosmos, nedumerit, Ceaușescu o ia deoparte pe Leana:

- Ascultă, Lenuțo, Prunariu a avut probleme din cauza legii gravitației. Când am dat eu legea asta?

- Pe mine mă-ntrebi, Nicule? Eu sunt cu știința! Tu ești cu legile.

În timpul Congresului PCR, la ora de muzică, Bulă deschide cutia de vioară și scoate o mitralieră. Profesoara strigă speriată:

- Bulă, ce ai de gând cu asta?

- Eu, nimic. Dar sunt curios ce o să facă tata cu vioara la Congresul al XIII-lea.

Ceaușescu vrea să testeze răbdarea românilor. Convoacă un miting uriaș și anunță: - De acum încolo, veți munci fără să fiți plătiți. Nimeni nu spune nimic. - De azi încolo, toți veți munci doar pentru mine. Nimeni nu spune nimic. - Măine, toți veți fi spânzurați! Nimeni nu spune nimic. Ceaușescu se miră: - Oameni buni, chiar nu aveți nimic de zis? Atunci, cineva din mulțime spune: - Frânghia o aducem noi, sau ne-o dă sindicatul?

La granița cu Iugoslavia se întâlnesc un câine cu o pisică. Câinele sosea în România, pisica tocmai pleca. - De ce pleci din România? întrebă câinele. - Nu mai suport. Aici toată lumea trage mâța de coadă. Da' tu de ce vrei să trăiești aici? - Am auzit că aici este adevărata viață de câine.

După un an de stat în iad, Ceaușescu a fost propus pentru a fi dat afară și a fi trimis în rai. Rămăseseră fără smoală și cărbuni, din pricina exportului.

La o coadă lungă la carne, un cetățean nervos zice către vecin:

- Ține-mi și mie rând! Mă duc să-l omor pe Ceaușescu.

După o vreme, se întoarce. Cum îl vede, vecinul îl și întreabă, plin de speranță:

- Ei, cum a fost? L-ai omorât?

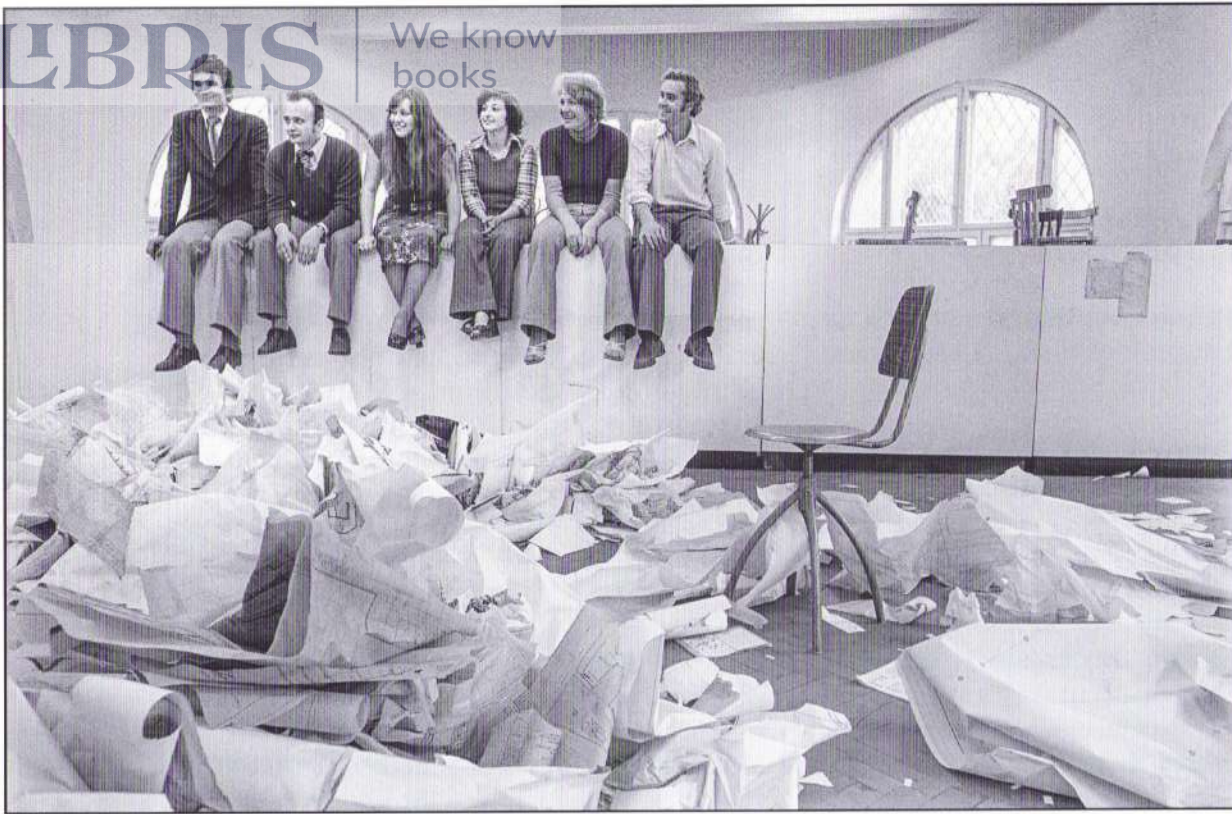
- Nu încă. Da' mi-am lăsat rând și acolo.

Ziaristii occidentali îl întreabă pe Ceaușescu: - Este adevărat că, lunar, le dați rații insuficiente de mâncare?

- Da, dar n-a murit nimeni din asta.

LIBRIS

We know
books

Biserica

Biserica Olari

Se mutau biserici, se mutau oameni... București

LIBRIS

We know
books

Se mutau care încotro, unii în condiții mai proaste...

București, 1979-1986